

[Steenholdt]

Denne valgperiode har været god for Grønland. Vi har fået god opmærksomhed fra de skiftende regeringer. Vi glæder os til at begynde den næste valgperiode efter folketingsvalget.

Tak til alle partier, som har vist god politisk opmærksomhed og interesse for mit land – Grønland.

Atli Dam (S):

Hr. formand. Den folketingssamling, der nu afsluttes, og den foregående har i usædvanlig grad præget færingeres hverdag og deres eksistensmuligheder på Færøerne og deres frihed til så vidt muligt at tage hånd om egen udvikling og træffe de selvstændige beslutninger, som intentionerne i hjemmestyreordningen allerede i 1948 fandt naturlige.

Det vil sandsynligvis blive hævdet, at de beslutninger, som dette høje Ting har truffet angående færøske forhold, er baseret på resultater af frie forhandlinger imellem Færøernes landsstyre og Danmarks regering, og sådan vil vi også helst præsentere forholdene. Men det er sandelig med modifikationer, at denne frihed kan præsenteres.

Begivenhederne siden det første bankkrak på Færøerne i oktober 1992 har afsløret, at visse forhold, som hjemmestyreordningen ikke gav kompetence til at regulere, var af en sådan karakter, at en uhensigtsmæssig forvaltning af områderne på mange måder satte den selvstyreordning, som både færøske og danske politikere med stolthed har præsenteret som forbilledlig til regulering af forholdene mellem to forskellige folk, to nationer inden for samme rige, ud af kraft eller i hvert fald amputerede den kraftigt. Her tænkes naturligvis på det monetære fællesskabs tilsyn med finansiell virksomhed, kreditformidling osv.

Denne lovgivning var en dansk kompetence, ligesom tilsynsplikten var den samme som den, der omfatter danske finansielle virksomheder, og som egentlig er industriministerens kompetence.

De meget rigoristiske betingelser, som de to danske regeringer med et bredt flertal i Folketinget bag sig har følt sig foranlediget til at kræve opfyldt af Færøernes landsstyre og Lagtinget for at gå med til en refinansiering af færøsk gæld, og den debat, dette har affødt i dansk og færøsk presse, har tæret stærkt på

forholdet mellem de to lande og har specielt indvirket stærkt på det færøske parlamentariske system, der nu heller ikke længere kunne stille med et stabilt politisk flertal som forhandlingsmodpart over for regeringen.

Der er derfor nu udskrevet valg til det færøske Lagting til afholdelse 7. juli i år.

Socialdemokratiet på Færøerne har som det stabile element forsøgt at holde en majoritet intakt, der kunne sikre gennemførelse af aftalerne og kravene fra dansk side. Og i dette arbejde har det været nødvendigt på skift at inkludere alle Lagtingets partier med undtagelse af Sambandspartiet. Men flere af disse partnere tabte pusten hen ad vejen, og nu var der så ikke et flertal bag samarbejdet, idet landsstyrekoalitionen blev reduceret til to partier.

Årsagen til, at det færøske Socialdemokrati har forsøgt at holde sammen på et flertal på Færøerne, er naturligvis, at vi så frem til nye forhandlinger, der skulle finde sted på et tidspunkt, hvor det kunne siges at de færøske myndigheder havde gennemført både rimelige og urimelige krav fra dansk side. Hertil syntes vi nu at vi var nået og var derfor begyndt at forberede forhandlinger til den 17. august.

Når jeg også nævnte urimelige krav, er det naturligvis, fordi vi også har fået sådanne og kunne ønske at ændre disse og ønske mulighed for at argumentere for, at ændringer er nødvendige, såfremt der skal være muligheder for genopretning af færøsk økonomi. Hvorvidt og hvornår der nu vil foreligge et forhandlingsdygtigt flertal fra færøsk side, er det vanskeligt at udtale sig om.

Tidligere har jeg udtalt, at en nærmere præcisering af, hvad nye aftaler må indeholde, og hvad der er aldeles uhensigtsmæssigt eller ubrugeligt, burde afvente disse forhandlinger mellem landsstyret og regeringen. Men under de nu ændrede forhold skal jeg kort berøre nogle af disse elementer.

Delagtiggørelse i styringen eller i hvert fald en betydelig viden om styringen af færøsk kreditformidling, finanstilsyn, monetære forhold osv. og indførelse af en betydelig færøsk kompetence på disse områder er naturligvis den første forudsætning for at tilbagegive Færøerne deres politiske selvstændighed, som er aftalt, men som det har vist sig delvis kan sættes ud af spillet.